

КРОВАВЕ ПЕРШЕ ТРАВНЯ У ВАРШАВІ.

Поліція, шпіони, пакари військових та фашистських організацій розганяли демонстрантів. — Сотки робітників поранено, потратовано кіями. — Побили посла Сипула.

Від самого ранку зачали збиратися в робітничих дільницях революційні робітники, які походили мали удатися на площу Гжибовського, де мало відбулися віче посла Сипула. Чисельні патрулі діючі й кінної поліції, як тож автомобілі переповнені шпіонами й агентами дефензиви в цивільних убраннях ходили в робітничих дільницях і розганяли зборища робітників, які несли офіційні листівки від БСР (Безпартійний блок Соціалістів) або ППС.

В 9. годині рано відбулося віче "Паровозом" масове віче, на якому промовляв посол Сипула. По вічу йшов зложений з кількох сот робітників, рушив під фабричним прапором під фабрику Норблїна. По дорозі прилучувалися групи робітників з інших фабрик. Під фабрикою Норблїна відбулося друге масове віче, на якому говорив т. Сипула. Похід, до якого по дорозі прилучилися ще дільниці Воля-Скопа, рушив з сльвом "Інтернаціоналу" через вулицю Цегляну й Теплу на площу Гжибовського.

На пару годин перед тим шпіони й дефензиви в цивільних убраннях обсадили всі брами. Дозорцям дано наказ позамикати брами.

На Гжибовську площу прибували походи зі всіх сторін Варшави. Дійшли походи з під Норблїна й Паровозу, Мляполя, будівничі робітники, молоді під прапором комсомольців, дільниці: Воля, Поньонькі й Ерозолина. На площу бовням кроком вступили будівельники зі своїм прапором. Похід з Праги, який налічав понад 2,000 осіб, добився до рога вулиць Корольської й Гранічної, де його поліція розбила. Дільниці Мурановська зістала розбита поліцією аж два рази. Ряди перейшли тільки частинно, частина зістала розбитою. Таксамо демонстранти, які були розбиті під Павяком, не встигли добитися до площі Гжибовського.

З тих самих причин не було на площі робітників Мокотова й Повіся. Повіся зістала розбите на розі вулиць Тамкі й Доброї.

З робітних походів робітників, вже без прапорів стигалися на площу Гжибовського. На площі зібралася кількатисячна громада, около 40 прапорів й таблиць КПП й Л.К.М.

Таблиці носили написи: "Геть з фашистською диктатурою!" "Звільніть політичних в'язнів!" "Хай живе Радянська Польська Республіка!" "Домагаємося 6-годинного дня праці для молоді" і т. д.

На площу Гжибовського вийшов похід лівиці ППС, який числив кілька сот осіб й став на боці від формулюючого віча посла Сипула. Очікувано ще на надтягаючіся походи. Тимчасом поліція замкнула всі виходи і в хвили, коли посол Сипула вийшов на підвищення, кінна поліція зачала атак; піша поліція вдарила багнетами в громаду; з брам вискочили шпіони, бючи паками.

Поліція кинулася на посла Сипула з криком: "Ти такий... посли!" Помімо оборони побігла його болючо прикладати кінна поліція атакувала кілька разів, а замкнені виходи вулиць не дозволяли демонстрантам офнутися з площі на інше місце. Ранених є кілька сот. Подана листа 20 ранених не є правдива, бо ранені шукали помічі в приватних лікарів, бо поліція арештувала тих, які йшли до лікарів.

Також розбито похід лівиці ППС, який сформувався на площі Гжибовського й рушив вулицею "Залїзна" до свого льокалю. Перед льокалем, в часі розв'язання демонстрації, кілька автомобілів повних шпіонів виїхало повною шкоростю в зібраних й потратувало багато учасників. Шпіони кинулися на зібраних, бючи їх паками та прикладами револьверів. Бесідника, адвоката Едварда Грабовського, побито в звірський спосіб й арештовано.

Около 11. години площа Гжибовського опорожнїлася й поліція не впускала постійно надходячих робітників. Всякі спроби робітничих зібрань були негайно розбивані зібраною в великій числі поліцією, яка крутилася по робітничих дільницях до пізної ночі.

НЕВДАЧА УНДІВЦІВ.
Недавно мало відбулися у Львові на Левандівці справоздавче віче ундівських послів Куницького та Ліщинського. Саухачі, що зібралися на саяі, не дозволяли однак вигодосити промов згаданим послам, так що вони відїхали мерщій з нім.

ВЕЛИКА ФРАНЦУЗЬКА РЕВОЛЮЦІЯ.

Так зветься політичний переворот, що відбувся у Франції наприкінці XVIII столїття. Було повалено монархію та феодальний лад (лад, що за нього владу мають король та великі землевласники) і встановлено буржуазну республіку. Розвиток промисловости й торгівлі перед цїєю революцією утворив класу буржуазії, економічно могутню, але яка, як "третій стан", не мала всієї повноти політичних прав. Криштво, що не давало можливости набирати в достатній кількості робітників для промисловости, велика кількість окремих феодальних володінь, що перешкаджала торговельним зносинам, це все перешкаджало торговельній буржуазії розвиватися. Отже, буржуазія виступила, об'єднуючи навколо себе всі незадоволені елементи: селянство, інтелігенцію, робітників то-що.

Революція спалахнула, коли 1789 року скликано було зібрання народних представників — "Генеральні Штати". В "Генеральних Штатах" буржуазні депутати оголосили себе за "Національне зібрання". Буржуазія підтримала паризька бідуна, що 14-го липня 1789 року захопила паризьку фортецю — тюрю Бастилю. Цей момент вважають за початок Великої Французької Революції. Французька революція, знишивши феодализм у Франції, протягом усього XIX столїття впливала на всю Європу й викликала в багатьох державах буржуазні революції.

НА ЗЕМЛЯХ ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ.

ЗА СЕРП И МОЛОТ.

В Кременіці відбувся дня 12. квітня суд над членами початківської філії Прогресу, яким закидали комуїзму та профанацію могили. Підставою до цієї розправи послужило, що, минулого року перед проведом початківська молоді поправила могили на кладовищі жовпів, позалили підняв ріжних бов. На кладовищі були поховані також жовпів радянської армії і на їх могилах зроблено в глинї рванієві емблеми: серп і молот. Цей факт послужив за підставою до доносів, тривів, поліційної таїгани, закриття філії Прогресу й віддані справ прокураторові. 12-го відбувся суд, який відкинув обсяження й оправдав підсудних. Але філія Прогресу в Почаєві замкнена й досі.

ПОСОЛ ВАЛЬНИЦЬКИЙ У ЛЬВОВІ.

Вістка подана пресою про те, було би посол Вальницький, якого недавно сойм видав суду, вийав за кордон, показуєть ся неправдивою. Вальницький перебуває постійно у Львові і нікуди не вийде, як і не має наміру ухилитися перед судом відвічальності.

СЕЛО ЗГОРІЛО.

В околиці Городка Ягайлоського шалїла грізна пожежа, якою жертвою впало майже цїле село Бутячїні.

Пожежа вбухла наслідком ліхот будови комина і при сильній вітрі дуже швидко поширилася. В огні стануло раптово кілька забудовань. Не вважаючи на спертїгнїю акцію пожарників, згорїло 24 мешкальських домів і 50 господарських забудовань разом з живими та мертвими інвентарем.

Школа вносить біля 260 тисяч золотих. Жертв в людях не було.

ЛИХВА НА БУКОВИНІ.

Посол Якубан, націонал-цараніст, подав інтерпеляцію, з якої цитуємо: "На Буковині лихварство дїбрало таких мір, що рїзництво й торговля стоять перед руїною. В наслідок страшної лихви визичені капітали подвоїлися так, що довмо великих перепон від старости-перевело господарство за знесенням шпінків 147 громад дїлявського повітства, 50 громад дїлявського, 15 тернопільського. Разом з трьох галицьких воєводствах 212 громад, то-

ПЛЕБІСЦИТ ЗА ЗНЕСЕННЯМ ШПІНКІВ.

Плебісцит за знесенням шпінків на українських землях під Польщею пройшов у порівнянні з громадами корінної Польщі з великим успіхом. Бо ми великих перепон від старости-перевело господарство за знесенням шпінків 147 громад дїлявського повітства, 50 громад дїлявського, 15 тернопільського. Разом з трьох галицьких воєводствах 212 громад, то-

Пал Акимич.

Колї боротьба з кригою набирає забарного характеру, на штурманському місткові з'являється старший помічник капітана, Павло Акимич Пономаров, або "Пал Акимич". Маленький, присадкуватий, в товстому кожусі, він здається кулею. Його голова ледве-ледве вистромилася над поруччями містка. Пал Акимич — моряк з помор'я, він перейшов до нас з льодорізу "Левін". Першого дня на нього завалили цілу купу обовязків. Він завідувє особи-

стим складом, він відповідає за зовнішній розпорядок на кораблі, на йому — вся палубна команда, на йому — все господарство. В перші дні, коли ми не знали один одного в лице, ніхто з нас і не думав, що той замизганий, що раз-у-раз працює на палубі коло черної роботи, чоловік — старший помічник капітана. Спокій і урівноваженість приходить разом з спокійним життям і суворим розпорядком. У нас про порядок, коли саме сонце не бажає визнавати ні дня, ні ночі, говорить, здається, важко. Але Пал Акимич прагне утворити якийсь розпис життя і на собі показує приклад того, що можна дотримуватися розпису навіть на 80° північної широти.

За тяжких боїв з кригою Пал Акимич цілими годинами ходить по місткові, уважно спостерігаючи роботу льодорізу. Від його ока не сховається жадна ополонка, жадна розцілина, що може пошкодити хід "Красину".

Сьогодні Пал Акимич всю другу-подовину дня не сходить з містка, але і його гостре око нічого не може допомогти: на шляху — перший хаос із крижаних скель. Та й вугілля в нас не так багато, щоб форсувати очевидячки безнадійну кригу.

Поруч з місткою постаттю старпома виростає меланхолічний Егі. Егі — не балакучий. Він вислухав думку Пономарьова — вахтеного начальника Легадіна — і безнадійно махає рукою. Коли дзвонить машинний телеграф, що сигналізує "стоп", подих полекшення врывається з груди старшого механіка Ершова, що ніби аж в розпач впадає що-разу, як "Красина" примушують форсувати надмірну кригу.

ЗІСК МАЙНОВЛАСНИКІВ — ЦЕ ВАЖКА ПРАЦЯ МАЙНЕРІВ.

Зі всіх наслідком, що году ються потом і кровю робітників власники металевих майнів на живають чи не найбільшій зиски. Для робітників-майнерів ця індустрія є справжнім пеклом і пагадує собою мідяні майни за часів римського рабства.

Живучи по кємпах, які належать до майновласників, робітники-майнери мусять повинуватися тим законам і приказам, що їх завели тут власники майнів. Під загрозю втрачення роботи й черної дісти за будь-які шкварення недоволення, майнери не сміють навіть подумати про кюю чи яку іншу робітничу організацію.

Траплялися в п'адки, що власники цих кємпів відправляли майнерів з роботи за чїтання робітничої преси та за приналежність до культурно-освітньої організації. До бага тьох із цих кємпів заборонено відъ позамісцевим людям і ніхто не сміє до них увійти без спеціального дозволеньня від майновласника. Отакі рідности не є нічим іншим тільки про довженням феодализму в буржуазно-демократичній країні і приносять вони роботодавцям чималі користи.

Робітники в металевих майнах є дуже висіпокуваними і найбільше незорганізованими за всі інші, окрім, зветься, фермерських робітників. Людина обаянолена з умовинами праці в цій індустрії, читаючи про дивіденди майновласників, знає, що саме ці зиски містять в собі.

Зиск майновласника, це тяжка праця майнерів, рабеке їх не життя. В тих зисках є кров хоробри ріжних родів та невисказані терпіння робітників. Найнебезпечнішою неудою, що її набувають майнери, це т. зв. майнерська туберкулоза, яка є наслідком довшої праці під землею і вдихування мінерального пороку. Майнер, що працює коло верхньої діри, а спеціально коло стародавніх машин т. зв. стовперів, наражається на цю неудою найбільше. Ці стовпері при верхній дірі роздувають сухий порох, яким майнер дихає підчас пра-

ці, а який, осівшись на легенях, спричиняє їхне гинття. Неудом, бо до цієї пори вони зовсім нічим не інтересуються. Навіть у тих металевих майнах, де останіми часами робились старання, щоб організувати майнерську кюю, наслідки цих старань не принесли бажаних результатів. Майнери поки-що вдоволяються своїм сучасним положенням. Металевий майнер — це невідомий роботоїд, який докорить роботою більше чим своїм власним життям.

Другою не менше шкідливою хворобою, яка трапляється дуже часто між майнерами, є затроння крові оловом. Від цієї неуди терпять досить велике число майнерів, а спричиняють її мінеральні порохи, в яких є олово, що дістається до крові через легені й жолудок. Чимало майнерів терпять від ревматизму, який є наслідком вологости та дихання агученим воздухом (компрест шір). Працюючи в "дріфтах" та "рїзах", в яких нема місця на скорю циркуляцію воздуку, майнери дихають тим воздухом, що ним працює машина. Воздух цей є в багато разів тищий від нормального і спричиняє неормальний обіг крові, що знову в свою чергу спричиняє невідомий ревматизм. Трапляються випадки, що робітники затронують свої жолудки питтям води, яка переходить через мінеральні поклади. Повинні хвороби трапляються між майнерами часто-густо й роць забірають зі собою багато більше жертв чим нещасні випадки при праці. Причини смертності й розвитку хворіб між майнерами, як бачимо, є двоякі: з одної сторони майновласники падають на поліпшенні умови санітарності, не клопочуться тим, що могло-б поліпшити й зробити майну більш людською для праці; з другої сторони, це неорганізованість самих таки майнерів, що спричиняє їхню безспільність і заставляє працювати виключно на тих умовах, нах і під такими умовинами, які є корисні для майновласників. Своє сучасне, рабеке й нікому незвідане положення майнери мусять совісно принімати своєю неорганізованості. Вони так довго терпїтимуть сваволю майновласників і її на-

слідки, поки не зорганізуються та колективним способом не примусять позаводити такі порядки в майнах, які не будуть шкідливими для їхнього здоровля.

Колї вже остаточно майнер арозуміє, як шїтти зі свого сучасного положення — невідомо, бо до цієї пори вони зовсім нічим не інтересуються. Навіть у тих металевих майнах, де останіми часами робились старання, щоб організувати майнерську кюю, наслідки цих старань не принесли бажаних результатів. Майнери поки-що вдоволяються своїм сучасним положенням. Металевий майнер — це невідомий роботоїд, який докорить роботою більше чим своїм власним життям.

О. Ш.

УКРАЇНСЬКІ ОКРУГИ В РОСІЙСЬКІЙ РАДЯНСЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ.

Українізація 5-ох округ. Рососіанська, Острогоська, Білгородська, Борисоглібська та Львогоська округи російської радянської республіки мають значний процент українського населення. Наприклад, в Рососіанській округі є 80 процент українців. Дотепер не було там українських шкїд, ані не був українизований адміністративний та кооперативний апарат. Невдавно російський уряд намірив українизувати згадані округи.

Повна українизація затверджена на рососіанську округу, в других округах будуть українизовані тільки райони, в яких українці відсотково переважають. Українізація почнеться 1. серпня 1929 і має бути закінчена в 1930 р. Головна увага буде звернена на початковій шкїд.

НАБУВАЙТЕ І ЧИТАЙТЕ ТВОРИ М. КОЦЮБИНСЬКОГО.

Твори Коцюбинського том 1. . .	\$1.25
Твори Коцюбинського том 2. . .	1.25
Твори Коцюбинського том 3. . .	1.25
Твори Коцюбинського том 4. . .	1.00
Твори Коцюбинського том 5. . .	1.25
Будути вогні35
Колї не вийні10
Не копюль10
На віру15
Посол від чорного царя10
Подарунок на йменні10
В пуха шайтана10
Інтерв'ю10
На камені10
Дорогою нічною10
Він їде35
По льодському35
Принема особа35

Набувайте твори М. Коцюбинського для себе й для бібліотек своїх організацій. Замовлення разом з належністю засилайте до:

WORKERS AND FARMERS BOOK STORE
550 Selkirk Ave. — Winnipeg.

"КРАСІН" В ПОЛЯРНИХ ЛЬОДАХ.

НАРИС М. ШПАНОВА

(Продовження.)
Архипелаг Сьомі Островів — це скелі з великими іменами. Цілу лекцію з історії півночі можна прочитати з цих імен: Нельсон, Пітс, Паррі, Мартенс.

Такі самі кіски ведмежачих скїдів переплітають протоки між островами. Ми ледве рухаємося наперерзі цим скїдам. Зліва недалечко від берега острова Паррі, жовта крапка — білий ведмідь. Тільки на наших широтах, на тї наших кольорів, полярного ведмедя можна назвати білим. Тут, у себе на батьківщині, він здається жовтою плямою.

Поводї пляма виростає, ведмідь зупиняється нашім рухом. Чи знає він, що багато десятиків людських очей з жадовою слідкують за ся, повертає в наш бік голову, уважно слідкує кожним рухом його голови і кілька десятків гвинток спрямовано в його бік? Постоявши з пів хвилини, ведмідь знову дїловито біжить своєю дорогою. Коли дистанція між ведмедем і нами дорівнює постріду, з нашого борту чується одночасний випал кількох десятків гвинтків. Видно, як від куль навкруги здивованої тварини підскакують узамки криги. Ведмідь зупиняється, дивиться на нас і, подумавши з

хвилину, біжить далі. Ще кілька пострілів підкидають скалки льоду коло самієшних ніг звіря. Він знову зупиняється, знову уважно дивиться на корабель. Тільки після другого, так само дружнього випалу, що, проте, аж ніяк не пошкодив ведмедя, він відвертається від нас і, не поспішаючи, їде до остроу.

Тимчасом на прямиї між Паррі — в трекунікові Паррі, Вальден, Норд-Кап — ми потрапляємо в смугу чистої води. "Красін", наче зрадівши, швидко біжить вперед. Він не їхав чистою водою вже давно. Ні грокуто льодин об борти, ні трясини. Можна подумати, що корабель стоїть — така тиша за бортом. Але цей відпочинок "Красина" триває не довго. Через дві години ми знову в кризі. Та ще в якій! Дивлячись на накопичені одну на одну кули, можна уявити, яка то величезна товща крижаних полів перед нами. По десятку разів насканує "Красін" гострим носом в льодові бар'єри, але вперед майже не просувається. Іноді, наче стомившись від цієї боротьби, "Красін" замирає на місці.

Колї боротьба з кригою набирає забарного характеру, на штурманському місткові з'являється старший помічник капітана, Павло Акимич Пономаров, або "Пал Акимич". Маленький, присадкуватий, в товстому кожусі, він здається кулею. Його голова ледве-ледве вистромилася над поруччями містка. Пал Акимич — моряк з помор'я, він перейшов до нас з льодорізу "Левін". Першого дня на нього завалили цілу купу обовязків. Він завідувє особи-

стим складом, він відповідає за зовнішній розпорядок на кораблі, на йому — вся палубна команда, на йому — все господарство. В перші дні, коли ми не знали один одного в лице, ніхто з нас і не думав, що той замизганий, що раз-у-раз працює на палубі коло черної роботи, чоловік — старший помічник капітана. Спокій і урівноваженість приходить разом з спокійним життям і суворим розпорядком. У нас про порядок, коли саме сонце не бажає визнавати ні дня, ні ночі, говорить, здається, важко. Але Пал Акимич прагне утворити якийсь розпис життя і на собі показує приклад того, що можна дотримуватися розпису навіть на 80° північної широти.

За тяжких боїв з кригою Пал Акимич цілими годинами ходить по місткові, уважно спостерігаючи роботу льодорізу. Від його ока не сховається жадна ополонка, жадна розцілина, що може пошкодити хід "Красину".

Сьогодні Пал Акимич всю другу-подовину дня не сходить з містка, але і його гостре око нічого не може допомогти: на шляху — перший хаос із крижаних скель. Та й вугілля в нас не так багато, щоб форсувати очевидячки безнадійну кригу.

Поруч з місткою постаттю старпома виростає меланхолічний Егі. Егі — не балакучий. Він вислухав думку Пономарьова — вахтеного начальника Легадіна — і безнадійно махає рукою. Коли дзвонить машинний телеграф, що сигналізує "стоп", подих полекшення врывається з груди старшого механіка Ершова, що ніби аж в розпач впадає що-разу, як "Красина" примушують форсувати надмірну кригу.

Тепер Михайло Іванович Ершов може бути спокійний. Гвинти, за які він держить, не будуть молотити по кризі і нові заклепки не вилетять від ударів. "Красін" став.

Крига сильніша за "Красина".

Ми поки-що нічого не знаємо. Ніч минає марно. "Красін" стоїть. Лежачи в себе на ліжкові, я можу точно визначити як працюють машини, малий, задній хід — все це цілком по-своєму дає себе відчувати в лазареті. Кожному ходу відповідає своє дрижання, своя вібрація гребного валу правої бортової машини, що проходить повз нашу кімнату. Шклянки в аптеці на вібрацію валу-резонують своїм передзвоном.

У лазареті прийємо спати, коли машини працюють на середньому ході. Почуваєш себе як на канапі міжнародного вагону. Сьогодні ніч нещадно тихо в моєму кутку — де завжди спати. Обливаючись потом, перевертаюсь з боку на бік, засипаю лише перед ранком. *О 9-й годині знову працює машина. Не чути, як шарудить крига об борти, і тільки зміна вібрацій гребного валу доводить, що увесь час мінється хід машини з переднього на задній.

Ухваляю не пробиватися між Сімома Островами і Норд Остандлом. "Чїта-ді-Міламо" повідомляє, що його летуни побачили дрібну білу кригу і вільну воду на північний схід від Сьомі Островів. Повертаємо назад, щоб обїйти Сім Островів на північ. Ми так довго блукаємо коло цих розкиданих по льодяному морю самотніх сірих скель, що важко собі навіть уявити, що з ними розлучимося колись.

(Далі буде.)

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ!

ЧИТАЙТЕ І РОЗПОВІСНОЮЙТЕ ТАКІ ЧАСОПИСИ І ЖУРНАЛИ:

"УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТІ" — одиниий український робітничий часопис в Канаді, виходить три рази на тиждень. Передплата: \$4.00 на рік, \$2.00 на півроку.

"ФАРМЕРСЬКЕ ЖИТТЯ" — одиниий дїясно фармерський український часопис в Канаді, що-боронить інтереси працюючого фармерства. Передплата: \$2.00 на рік, \$1.00 на півроку.

"РОБІТНИЦІ" — одиниий журнал в українській мові для української жінкоти, виходить два рази на місяць. Передплата: \$1.50 на рік, 80 центів на півроку.

"СВІТ МОЛОДІ" — одиниий журнал в українській мові для української молоді, виходить раз на місяць. Передплата лише 50 центів на рік.

Передплату на повні часописи й журнали посилайте або на ймя кожного часопису окрема, або на ймя й адресу:

WORKERS AND FARMERS PUBLISHING ASS'N Ltd.
Cor. Pritchard & McGregor St.,
Winnipeg, Man.